

„Po 50 letech se mi konečně podařilo skoncovat s pochybnostmi“

Juan Arana je emeritní profesor filozofie na univerzitě v Seville. Během své kariéry byl hostujícím profesorem na Univerzitě v Navaře a na několika fórech obhajoval slučitelnost víry a rozumu. To je důvod, proč mnozí jeho kolegové byli překvapeni, když loni v létě vydal knihu „Teologie pro nevěřící“, ve které popisuje svou cestu k víře, která před několika lety skončila.

11.11.2021

Jak byste shrnul svůj proces konverze?

Existuje mnoho typů konverzí, ale pro mě jsou zvláště významné dva. Filozofické obrácení, abych tak řekl, spočívá v objasnění odpovědí, které odkazují k Bohu, pomocí sil, které člověk má, a s pomocí, kterou dostává přirozeně - vzdělání, inteligence, získané zkušenosti, jeho učitelé nebo knihy, které čte. Nelze však říci, že člověk takto získal nadpřirozenou milost ani že učinil krok směrem ke skutečně živému náboženství stoprocentně.

Druhým typem obrácení by bylo náboženské, což znamená přijetí vnější milosti, která nám umožňuje uvěřit nejen že Bůh existuje, ale že má jméno Ježíš Kristus a že ustanovil

katolickou církev. Někdy se tyto dva druhy obrácení spojí v jedno, jindy jeden zastíní či předčí ten druhý.

Já nikdy nebyl ateistou. Od 18 let mi bylo jasné, že i když existence Boha jako osobní bytosti nemůže být dokázána jako je tomu u matematické věty, důkazy ve prospěch jeho existence jsou větší než ty proti. Ale náboženské obrácení mi dlouho nebylo dopřáno. V důsledku krize roku 68 a mého pobytu v Madridu v té době jsem měl jistá mentální omezení, která mi nedovolila úplně říci „ano, věřím, že je to tak“.

Jaké pochybnosti jste měl?

Moje hledání bylo intelektuální. To neznamena, že popírám to afektivní, sentimentální nebo imaginativní, ale že pro mě tyto dimenze lidského života nebyly tak problematické.

Narodil jsem se do šťastné rodiny, rodiče mě milovali, měl jsem sourozence... Na světě jsem našel mnohem víc dobrých než špatných lidí. Taky jsem našel ženu, do které jsem se zamiloval, a jsme spolu už víc než 50 let. Moje problémy byly povahy intelektuální.

Kdy jste se podle vás začal přibližovat víře?

Vždycky jsem se chtěl zbavit svých pochybností, už od velmi mladého věku. Ve 20 letech jsem měl za to, že bych měl tyto pochybnosti začít řešit, ne jako něco okrajového, ale jako něco, co je v mém životě podstatné. A proto jsem studoval filozofii a stal se profesorem právě v tomto oboru. Takže jsem měl to štěstí, že jsem dostal zaplaceno za to, co jsem chtěl dělat.

A nejlepší je, že po 50 letech se mi podařilo se z těchto pochybností dostat a přesunout se od nevěry k

víře. Svým způsobem je moje kniha jakýmsi účtem za tento dlouhý proces, nikoliv popírání víry, ale hledání člověka, který neustále pochybuje a musí nad tímto tématem přemýšlet a nahlížet jej ze všech možných úhlů. Nechci si být naprosto jistý, protože taková jistota neexistuje, zejména v opravdu důležitých otázkách. Chci si být jistý tak akorát, abych se dokázal ztotožnit s identitou věřícího člověka.

Stejně jako člověk, který má najednou tušení, že takové nebo jiné číslo vyhraje v loterii a je tak schopen vsadit vše, co má. Pokud člověk není schopen učinit tento krok a vsadit absolutně vše, co má, na určité číslo, v tomto případě na Boha skrze Ježíše Krista a skrze katolickou církev, nemůže říci, že je stoprocentně věřící. Udělal jsem tento krok teprve před dvěma lety a od té doby sklízím plody celoživotní

práce, pochybností, utrpení a také radostí.

Jak dlouho vám trvalo, než jste tento proces popsal?

Tu knihu jsem nenapsal za den nebo měsíc. Psal jsem ji po částech, během posledních dvaceti let. Kousek po kousku, tak jak jsem se vypořádával s nějakou pochybností nebo nabýval určitých zkušeností, vše jsem zapisoval a kapitoly postupně dokončoval. A tak toto vše postupně krystalizovalo do jakéhosi stalaktitu (krápníku), až jsem se vrátil k praktikování a přijímání svátostí, což je v náboženství zásadní krok.

Dalo by se říci, že toto je kniha, která pomůže těm, kdo pochybují?

To je velmi odvážné tvrzení. Stejně jako existuje mnoho druhů věřících, existuje i mnoho typů ateistů, nevěřících a agnostiků. Připadá mi velmi obtížné, řekl bych téměř

nemožné napsat nějaký recept, který by na každého zabral.

Prakticky celý život jsem pracoval na státní univerzitě a ve filozofickém prostředí, které je primárně nevěřící; protože většina lidí studujících filozofii nevidí náboženství jako první alternativu. A v tom smyslu k nim mám hodně blízko.

Všichni máme své pochybnosti, naděje a nějakým způsobem i svou víru. Každý musí ven z té díry kousek po kousku a hledat jistoty nezbytné k tomu, aby žil smysluplný život.

Hledání nevěřícího člověka je hledání smyslu, který nenachází, ale alespoň doufá, že ho nalezne.

Každému nevěřícímu či ateistovi nebo komukoliv jinému bych řekl, ať se nevzdává své naděje, že nakonec to není tak bolestivé, těžké, tak černé a pesimistické jako ve chvíli největší sklíčenosti.

Nietzsche, Marx... Představa, že lidé věří v Boha, aby našli naději ve chvíli strachu a utrpení, v naší době hodně rezonuje. Co byste na to řekl?

Ve filozofii posledních dvou století se zdá, že dominantní postoj se kloní k ateismu, nebo alespoň k jisté skepsi. Dokonce vznikl postoj, který se nazývá filozofií podezření, který vkládá do závorky jakoukoli údajnou pravdu nebo tvrzení.

Domnívám se, že tento kritický postoj je v jistém smyslu dobrý, protože člověk musí být schopen posoudit, kdy je něco dobrou odpovědí a kdy se jedná o pseudo-odpověď. Dochází k tomu, že se automaticky říká „z principu popírám všechno, co se mi předkládá“. Existuje úplná hierarchie pochybností a tvrzení.

Myslím, že zajímavou věcí na filozofii je postoj, který potvrzuje, že

ve skutečnosti nejde o to, že mám ve všem naprostou jistotu, ale že jsem člověk schopný sázky. A vsadím na to, co je podle mě nejpravděpodobnější.

To, co bych kritizoval, je uzavřenost. To, že dopředu řeknu „ne“. Je lepší být připraven si ověřit, zda to, co je mi předkládáno jako pravda, odolává mým pochybnostem, a také zda to odolává mému zkoumání. Když si upřímně zachováte postoj, ve kterém se snažíte být trochu neutrální, nakonec si všimnete, že uvnitř věci nejsou tak zkamenělé, tak nehybné.

Pěkná hvězdná noc na venkově je tak nádherná podívaná, tak výjimečná, že vás nutí přemýšlet, zda je opravdu možné, že to vše kolem je jen tak. Musí to mít nějaký smysl. Takže už nejde o otázku, zda existuje nějaký smysl, ale jaký to má smysl. Jakmile se dostanete do tohoto bodu, dospějete nakonec k závěru, že

nejsme sami a že stojí za to si na to vsadit.

pdf | dokument generován automaticky
z <https://opusdei.org/cs-cz/article/po-50-letech-se-mi-konecne-podarilo-skoncovat-s-pochybnostmi/> (28.03.2025)